

Persbericht 11 september 2009

Tijdschrift voor Overheidsfinanciën, jaargang 41, 2009, 4

THEMANUMMER: VAN HOUDBAARHEID NAAR DUURZAAMHEID

Houdbaarheidstekort overheidsfinanciën is door de grote recessie verdubbeld

Komend jaar publiceert het Centraal Planbureau een nieuwe studie naar de gevolgen van de vergrijzing voor de overheidsfinanciën. In de vorige studie uit 2006 becijferde het CPB een houdbaarheidstekort van ongeveer 2½ procent van het bruto binnenlands product. Dit tekort ontstaat – afgezien van de bestaande overheidsschuld –, doordat de uitgaven voor bestaande regelingen van de overheid sneller stijgen dan de belastingontvangsten. Deze ongedekte cheque van de verzorgingsstaat moet ooit worden aangezuiverd. In hun bijdragen aan het vandaag verschenen themanummer van het *Tijdschrift voor Overheidsfinanciën* rekenen de economen Bas Jacobs (EUR) en Flip de Kam (RUG) voor dat het houdbaarheidstekort door de grote recessie van 2009–2010 verdubbelt. Met een slag om de arm loopt het tekort op tot boven 5 procent van het bbp of 30 miljard euro.

Alternatieve manieren om houdbaarheidstekort weg te werken treffen verschillende generaties

In zijn bijdrage licht Ruud de Mooij (CPB) de opzet van de vergrijzings-sommen toe. Hij illustreert welke generaties voor de ongedekte cheque opdraaien bij uiteenlopende manieren om het houdbaarheidstekort weg te werken. Sommigen koesteren hogere verwachtingen, waarbij de analyse van de houdbaarheid van de overheidsfinanciën wordt verbreed naar duurzaamheid. Zo'n alomvattende analyse is evenwel onmogelijk en onwenselijk.

Minister van Financiën Bos: aan modelresultaten kleven (forse) beperkingen

In zijn openingsbijdrage legt minister van Financiën Wouter Bos zich bij deze conclusie neer. Hij benadrukt dat resultaten van becijferingen met economische modellen met gepaste distantie moeten worden geïnterpreteerd, omdat die modellen slechts een deel van de werkelijkheid verbeelden en veel gebruikers de beperkingen van de modelexercities onvoldoende doorgronden. Door uit te gaan van een breed welvaartsbegrip krijgen beleidsmakers oog voor de herverdeling tussen generaties langs andere wegen dan alleen via (het nettoprofiel van) de overheidsfinanciën. De uitdaging voor modellenmakers is te proberen de productieve effecten van overheidsbeleid beter in beeld te brengen.

Jacobs en De Kam: CPB-sommen kunnen beter

De vergrijzings-sommen, waarvan het CPB in ons land hofleverancier is, kunnen in verschillende opzichten worden verbeterd. Jacobs signaleert dat de maatschappelijke discussie over generatiebewust beleid wordt gekenmerkt door wijdverbreide begripsverwarring, zoals blijkt bij een analyse van de inleiding van de minister van Financiën. Het houdbaarheidstekort geeft alleen uitsluitend over de ongedekte rekening die in de overheidsfinanciën ligt besloten, maar is onbruikbaar om te beoordelen welke beleidsmaatregelen maatschappelijk gezien wenselijk zijn. Daarnaast moeten de discussie over de verdeling van de 'houdbaarheidspijn' tussen generaties en die over de wenselijkheid van overheidsinvesteringen niet worden vermengd. De vergrijzings-sommen van het Centraal Planbureau (CPB) kunnen in veel opzichten worden verbeterd, met name om de verdelingseffecten tussen generaties beter in kaart te brengen. Verder moeten die sommen worden gebaseerd op realistische beleidsregels. Bij de doorrekening van de houdbaarheidseffecten dienen in beginsel politieke partijen te bepalen wat die beleidsregels voor toekomstige uitgaven en belastingen zouden moeten zijn.

Het Tijdschrift voor Overheidsfinanciën wordt sinds 2007 uitsluitend elektronisch verspreid. Zie: www.wimdreesstichting.nl/